

Verbinding zoeken en maken met in de hoofdrol de Medezeggenschap...

De afgelopen 100 jaar hebben we elkaar geleerd dat opdelen van handelingen in het werk meer productiviteit gaat opleveren.

Onder leiding van Taylor zijn we alle taken uit elkaar gaan halen en hebben we alles opgedeeld in aparte processen.

We zijn effectiever en efficiënter gaan werken en hebben betere economische doelstellingen gehaald.

De mens als productiefactor deed het goed. Het opdelen ging ook in ons 'DNA' zitten.

Maar zoals alles, kende het efficiënter werken z'n keerzijde.

Niet iedereen kon de race naar meer bijhouden.

De technologische ontwikkelingen gingen sneller dan de mens kon bijhouden. Waar de werking van de stoommachine nog was te begrijpen werden de volgende stappen al lastiger.

Sneller en harder werken, hoofd en handen scheiden, taken nog meer opdelen, een radertje van het geheel zonder het geheel te kennen.

De menselijke risico's namen toe. Er kwam voorzichtig onbalans tussen wat we kunnen, zowel fysiek als mentaal en wat we van elkaar vragen.

In de jaren zestig werden de zgn. 'gezonde' mensen en de mensen die niet mee konden van elkaar gescheiden.

De eerste groep was aan het werk, kreeg loon, was in staat om te leren om zo het steeds snellere tempo en de ontwikkelingen proberen bij te houden.

De andere groep scheidden we af en werd sociale zekerheid voor ontwikkeld.

De volgende stap was dat we nog verder gingen opdelen. Sociale werkplaatsen voor hen die wel konden werken, maar het moordende tempo niet bij konden houden. Te weinig productief!

Inmiddels werd de werkweek korter, de vakantie langer. We hadden hersteltijd nodig, om te blijven meedoen in de race.

Vandaag moeten we én een leven lang leren én een leven lang werken.

De flexibiliteit deed z'n intrede en werd een nieuw verdienmodel.

Waar flexibiliteit in het gewone leven een deugd was, werd dat rap een probleem in de wereld van arbeid.

Doorgeschooten flexibiliteit zorgt ook voor onzekere, afhankelijke mensen.

(Lees ook de socioloog Sennet; "De flexibele mens: psychogram van de moderne samenleving").

Maar ook in de samenleving zijn we zaken gaan scheiden, de verschillende generaties in een familie wonen niet meer samen.

Gehandicapten werden het liefst buiten de samenleving geplaatst.

Op scholen kreeg je apart speciaal onderwijs als je niet 'meekon'.

We werden steeds individualistischer.

De IK maatschappij was geboren. 'Ik' was niet meer verbonden, niet verticaal, de verzuiling verdween en ook niet horizontaal, de samenleving was een IK-maatschappij geworden. Opgedeeld in individuen.

In de 21 eeuw moest de overheid kleiner worden en het IK moest sterker worden.

Veel 'IKKEN' is dat gelukt, maar te veel mensen staan dáárdor letterlijk eenzaam aan de kant.

We hebben het economisch goed gedaan, maar zijn vergeten dat het WIJ altijd belangrijker is dan het ik. Het IK heeft een belangrijkere plek gekregen in ons 'DNA' dan het WIJ. Dat zie je ook terug in

alles wat we doen.

Er kwam een oproep tot een participatiesamenleving als een signaal dat het WIJ weer belangrijker moet worden.

Eigenlijk een opvolger van de eerdere roep om een meer waarden gedreven samenleving.

Dat WIJ denken zal dan echt de boventoon moeten voeren in alles wat we doen, om het IK en het WIJ 'DNA' in balans te krijgen.

Door het WIJ denken komen we in ons denken ook toe aan WIJ oplossingen, aan verbindende oplossingen. En dat dit noodzakelijk is, zien we dagelijks...

Wij zijn gewoon alle mensen en zie je de mens dan je zie iets anders dan een functionaris.

We lopen naast Corona tegen hele serieuze problemen aan. Klimaatveranderingen, (duurzaam), demografische verschuivingen, technologische ontwikkelingen en robotisering (digitaal) zijn uitdagingen die de mens en de natuur alleen samen aankunnen.

Waarbij de natuur een gegeven is, daar kan je niet over en mee onderhandelen. (al denken sommige politici van wel)

Het gaat erom dat we in het WIJ belang handelen, zowel op wereldniveau als organisatie en familieniveau.

Dus moeten we weer letterlijk leren om te verbinden, zodat ook oplossingen in samenhang tot stand komen.

Een oplossing groot of klein dat niet iets doet voor klimaat, demografie of effect van technologie in goede banen leidt, is géén goede oplossing meer!

Dus roepen om een participatiesamenleving is ook verantwoordelijkheid nemen in het doen.

We verbinden en we scheiden niet (vooruit afval wel).

Een belastingverhoging van het lage tarief kan dus niet. Een belastingverhoging voor producten die het klimaat belasten in combinatie met een belastingverlaging voor biologische producten wel.

Nieuwe medewerkers aannemen kan prima, maar alleen als we ook mensen die niet meedoen een plek geven.

Een pensioenfonds mag de rekenrente verhogen als de beleggingen 100% duurzaam zijn en gericht zijn op toekomstige generaties.

Vakbonden vragen een loonsverhoging die deels wordt uitbetaald in zonnepanelen. Iedere werknemer krijgt twee zonnepanelen. Dat is extra eerlijk inkomen en een bijdrage aan klimaat en werk.

Ondernemingsraden denken niet alleen aan de eigen achterban en organisatie, maar ook aan uitdagingen in de omgeving. Vraagstukken rondom inclusie en duurzaamheid zijn onderwerpen voor 2021. Ook de organisatie is geen IK maar moet een WIJ zijn. Samenwerking is gericht op het WIJ.

Alles wat gericht is op pure concurrentie is gericht op het IK en gaat ten kosten van de ander of van de natuur

Het voorbeeld van de decentralisatie keuzen in bijvoorbeeld de zorg was vooral gebaseerd op een economische afweging.

Maar wat doet het met de inhoud van de zorg? Het vertrekpunt zal altijd de optimale zorg moeten zijn. En ja de economische afweging is een sluitpost. Technologische ontwikkelingen krijgen een ethische component. Ze worden gesubsidieerd als ze voldoen aan klimaatverbetering en positief effect hebben op de demografische ontwikkeling.

Leningen van de overheid aan bedrijven worden niet meer verhoogd met rente waardoor je nog meer economisch moet presteren om terug te betalen, maar je betaalt terug in een kwalitatieve rente.

Als je geld leent komt er een voorwaarde bij dat je feitelijk bij moeten dragen aan brede duurzame doelstellingen.

De Commissie Borstlap en de WRR kijken nog eens goed naar hun rapporten over arbeid vanuit een ander standpunt: wat hebben we voor arbeid, arbeidsrecht en sociale zekerheid nodig als de opdracht is dat we allemaal meedoen?

Het is duidelijk dat we ook een nieuwe WIJ taal' nodig hebben, een taal die afstand neemt van het IK tijdperk.

Vernieuwing met oude woorden roept direct tegenstand op.

Een gelijke basis voor iedereen in de sociale zekerheid wordt nu al snel uitgelegd als een minstens sociale zekerheid. En niet onlogisch als je in één nieuwsbericht leest dat het aantal miljardairs is toe genomen in Nederland, maar ook het aantal mensen die onder de armoedegrens leven toegenomen is. Voer voor wantrouwen.

Zolang we in organisatie nog spreken over Personeelszaken is het niet gek dat je mensen zo gaat zien als je personeel.

Wellicht moet de ondernemingsraad **raad voor mens, organisatie en omgeving** gaan heten. Is de indeling van de agenda voor de overlegvergadering met de bestuurder ook gelijk bepaald. Taal als grens van het denken en taal die grensverleggend is. Een onderschat fenomeen. (Henk Steenhuis gaat daar straks meer over zeggen)

Het was Merkel die waarschuwde: Let op taalgebruik. Want taal is voorloper van het handelen (zie ook www.bubbelonie.nl) Daar kan je dus ook positief gebruik van maken..

2020

Het is tijd voor anders denken en geen genoegen te nemen met de makkelijke oplossing. Gelukkig zijn er voorbeelden hoe het wel kan. De natuur geeft ze iedere dag. In de diversiteit die het aanbiedt, in het seizoenspatroon, dat kunnen we zomaar nadoen Maar de natuur geeft ook zijn waarschuwingen. En nee die zijn niet gratis. Net als de aarde niet gratis is.

De filosofen en sjamanen van deze wereld leren ons hoe we beter kunnen samenleven. Hoe we de verhalen moeten koesteren van zeven generaties voor ons en hoe we met keuzen en oplossingen rekening moeten houden met zeven generaties na ons.

We zijn verbonden met het verleden, heden en toekomst.

Het tijdperk voor anders denken en anders doen is aangebroken. Waarbij centraal staat dat er perspectief is voor iedereen.

We leren van het verleden, we leven samen in het heden en nemen onze verantwoordelijkheid naar de toekomst.

In iedere keuze, ieder besluit groot of klein nemen we dit mee, waarbij we drie vragen extra stellen.

Ten eerste is de keuze duurzaam,

Ten tweede is het demografisch verantwoord

Ten derde helpt het ons het WIJ te versterken.

En dan de Corona crisis.... Een lelijke streep door veel vanzelfsprekendheden. De kwetsbaarheid van de mens en de kwetsbaarheid van zijn zelfgebouwde systemen worden ernstig zichtbaar.

Waar we in maart april van dit jaar nog samen het virus te lijf gingen, zie je nu scheuren in de samenhang. We roepen om leiderschap, maar niemand laat zich iets zeggen. Een driedimensionale crisis, op het gebied van gezondheid, op het sociale gebied en economisch..

Tja en dan de medezeggenschap. Hoe ontwikkelt de rol van de medezeggenschap in dit geweld?

We staan tussen de toenemende complexiteit van organisatiebesluiten en de toenemende apathie van de gemiddelde mens.

We staan tussen de economische belangen van de organisatie en de schreeuw om rekening te houden met de omgeving met, klimaat, met duurzaamheid, met inclusie.

Dat vraagt om:

1. Een toenemende verantwoordelijkheid om antwoord te kunnen geven op complexe (internationale) besluitvorming, waarbij data en algoritme het overnemen van de juridische regels.
2. Een toenemende verantwoordelijkheid om het ondernemen ook steeds meer op z'n maatschappelijke verantwoordelijkheid te toetsen.
3. En een toenemende verantwoordelijkheid om alle mensen te verbinden met de organisatie en de omgeving. Vandaar mijn beeld dat de Ondernemingsraad doorgroeit naar een Raad voor Mens Organisatie en Omgeving.

De medezeggenschap is dan de mede-verbinder tussen de mens en de organisatie, tussen de organisatie en de omgeving en de omgeving en de mens.

Een mooie opdracht voor de komende tijd, die WIJ samen aankunnen.

Jaap Jongejan

SBI